

УДК 352.075

О. М. Світовий,
к. е. н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань
А. В. Мовчанюк,
к. е. н., старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань

ЗАКОНОДАВЧЕ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

O. Svitoyi,
Ph.D., Associate Professor, assistant professor of the Department of Public management and administration,
Uman National University of Horticulture, Uman
A. Movchaniuk,
Ph.D., Senior Lecturer of the Department of Public management and administration,
Uman National University of Horticulture, Uman

LEGISLATIVE AND FINANCIAL PROVIDING OF PROCESS OF CREATION OF THE INCORPORATED TERRITORIAL COMMUNITIES

У статті охарактеризовано законодавче та фінансове забезпечення проведення децентралізації місцевої влади в Україні. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади є однією із найважливіших стратегічних реформ у створенні нової системи адміністративно-територіального устрою. У середньостроковій перспективі реформа децентралізації визначена серед ключових пріоритетів у формуванні системи ефективного врядування в державі. Одним із найважливіших чинників успішного проведення реформи є достатнє наповнення бюджетів об'єднаних територіальних громад.

In the article the legislative and financial providing of realization of decentralization of local-authority is described in Ukraine. Conception of reformation of local self-government and territorial organization of power is one of major strategic reforms in creation of the new system of administrative-territorial device. In a medium-term prospect reform of decentralization is certain among key priorities in forming of the system of effective governance in the state. One of major factors of successful realization of reform there is the sufficient filling of budgets of the incorporated territorial communities.

Ключеві слова: законодавче забезпечення, децентралізація, реформа, об'єднана територіальна громада, податки.

Key words: legislative providing, decentralization, reform, incorporated territorial community, taxes.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Створення об'єднаних територіальних громад є однією із основних етапів децентралізації місцевої влади. Для успішного проведення децентралізації необхідне як законодавче, так і фінансове забезпечення цього процесу. За роки, що триває процес децентралізації, прийнято низку необхідних законів, розпоряджень та постанов Кабінету Міністрів України, виконання яких і забезпечило досягнення перших успіхів. Проте створення об'єднаних територіальних громад, на нашу думку, проводиться низькими темпами, незважаючи на достатньо потужну законодавчу базу. Виходячи із цього, необхідно, щоб керівники нереформованих місцевих органів влади досконало вивчали законодавчі акти щодо децентралізації та доносили їх зміст до жителів громад та наголошували на необхідності реформи влади. На наше переконання, саме недостатня інформованість наших громадян у перевагах об'єднаних територіальних громад перешкоджає більш швидкому реформуванню місцевої влади. Звичайно, нормативні акти щодо децентралізації органів місцевого самоврядування потребують удосконалення, однак, основні засади цього реформування законодавчо добре прописані.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема децентралізації та фінансового забезпечення реформування місцевої влади є предметом дослідження багатьох учених, серед яких О.М. Бабич, А.І. Бондаренко, А.С. Матвієнко, О.Є. Нездойминога, А.Ф. Ткачук, Б.М. Шевчук та ін. Проте питання комплексного нормативного забезпечення процесів децентралізації щодо створення об'єднаних територіальних громад вивчені недостатньо та потребують подальших досліджень.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є визначення ролі децентралізації у реформуванні місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Однією із найважливіших стратегічних реформ, проголошених Урядом України, є реформа децентралізації місцевої влади, концептуальні засади якої були схвалені

у 2014 році. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р "Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні" було схвалено саму концепцію децентралізації та етапи її впровадження [1]. Відповідно до цього розпорядження Концепція реалізується у два етапи, а саме:

1. На першому етапі передбачається:

- внести до Конституції України зміни щодо утворення виконавчих органів обласних і районних рад та розподілу повноважень між ними;

- прийняти законодавчі акти щодо запровадження механізму прямого народовладдя, створити сприятливі правові умови для широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування;

- удосконалити законодавство України для реалізації права територіальних громад на добровільне об'єднання, передбачивши при цьому надання державної підтримки об'єднаним громадам протягом п'яти років після утворення для поліпшення інфраструктури надання послуг та транспортної доступності;

- створити законодавчу основу для реалізації права територіальних громад на співробітництво на засадах ресурсно-організаційної кооперації та отримання державної підтримки для реалізації проектів такого співробітництва;

- законодавчо врегулювати нову систему адміністративно-територіального устрою;

- здійснити моделювання адміністративно-територіальних одиниць у регіонах та розробити проекти нормативних актів, необхідних для завершення формування нової системи адміністративно-територіального устрою;

- визначити Мікрорегіон головним центральним органом виконавчої влади з проведення реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади і розробити на рівні Кабінету Міністрів України механізм координації проведення зазначеного реформування;

- провести широку інформаційно-роз'яснювальну роботу з питань реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади;

- завершити формування законодавчої бази з питань діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням їх повноважень та ресурсного забезпечення відповідно до вимог цієї Концепції.

2. На другому етапі передбачається:

- уніфікувати і стандартизувати публічні послуги, що надаються населенню органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади з урахуванням принципів максимальної доступності послуг для споживачів та визначити на законодавчому рівні умови для їх належного фінансування;

- провести інституційну реорганізацію органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади на новій територіальній основі;

- провести місцеві вибори з урахуванням реформованої системи органів місцевого самоврядування;

- удосконалити систему планування території громад, вирішити питання забезпечення новостворених громад схемами планування території та генеральними планами.

Фінансування заходів з реалізації Концепції здійснюється з державного та місцевих бюджетів у межах асигнувань, що передбачаються у бюджетах відповідних територіальних громад на відповідний рік, а також за рахунок міжнародної технічної та фінансової допомоги.

У розвиток вказаної Концепції Кабінет Міністрів України у вересні місяці 2016 р. розпорядженням "Деякі питання реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні" № 688-р прийняв нову редакцію плану заходів щодо впровадження Концепції реформування місцевої влади в Україні [2]. Планом заходів, зокрема, передбачено:

- розроблення навчальних програм для посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад та державних службовців, зокрема з питань децентралізації фінансової системи, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування;

- проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади із залученням представників органів місцевого самоврядування та їх асоціацій, громадських організацій, міжнародної технічної допомоги;

- надання консультативно-методологічної допомоги органам місцевого самоврядування, в тому числі об'єднаним територіальним громадам (у подальшому — ОТГ), з питань створення та організації діяльності центрів надання адміністративних послуг;

- надання відповідно до компетенції методичної та практичної допомоги ОТГ з підготовки проектів і програм соціально-економічного розвитку за рахунок коштів субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ, державного фонду регіонального розвитку та міжнародної технічної допомоги;

- надання організаційно-методичної допомоги місцевим органам виконавчої влади в реалізації отриманих повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю;

- сприяння територіальним громадам (насамперед ОТГ) у формуванні оптимальної мережі навчальних закладів;

- запровадження в територіальних громадах (насамперед в об'єднаних територіальних громадах) посад дільничних поліцейських;

- заслуховування звітів відповідних центральних органів виконавчої влади щодо стану виконання завдань, передбачених цим планом заходів.

У грудні місяці 2016 року Указом Президента України "Про першочергові заходи розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік" [3], доручено Кабінету Міністрів України розробити і затвердити комплекс заходів на 2017 рік, спрямованих на активізацію реформування місцевого самоврядування та державну підтримку добровільного об'єднання територіальних громад, передбачивши, зокрема:

- удосконалення механізму державного стимулювання добровільного об'єднання територіальних громад з метою підвищення їх спроможності;

- посилення взаємодії органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування з питань розроблення та виконання проектів і програм економічного та соціального розвитку адміністративно-територіальних одиниць, залучення для реалізації таких проектів і програм

коштів у рамках державно-приватного партнерства;

— поліпшення організації надання консультативної та методичної допомоги органам місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад щодо реалізації ними наданих законом повноважень місцевого самоврядування у бюджетній, фінансовій, освітній, медичній та інших сферах;

— налагодження системної роботи органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування, їх асоціаціями щодо виявлення, аналізу та розв'язання спільних для територіальних громад проблем, що виникають в процесі реформування місцевого самоврядування та добровільного об'єднання територіальних громад;

— опрацювання питання стосовно удосконалення законодавства України щодо проведення перших виборів в ОТГ, розмежування повноважень між районною радою та органом місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади у разі, якщо межі такої громади повністю співпадають з межами району, розмежування повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, у тому числі у сфері земельних відносин, ліцензування і надання дозволів, а також щодо визначення механізмів здійснення державного контролю за відповідністю рішень органів місцевого самоврядування Конституції та законам України, зупинення рішень зазначених органів з мотивів невідповідності Конституції чи законам України з одночасним зверненням до суду;

— забезпечення неухильного виконання законів України щодо децентралізації надання адміністративних послуг та розширення повноважень органів місцевого самоврядування у цій сфері, сприяння органам місцевого самоврядування у створенні центрів надання адміністративних послуг;

— удосконалення системи підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування і механізму прийняття на службу в органи місцевого самоврядування висококваліфікованих осіб;

— опрацювання питання щодо залучення міжнародної фінансової та технічної допомоги для забезпечення реалізації заходів, спрямованих на реформування місцевого самоврядування.

Більшість українців підтримують реформу децентралізації. В рамках Моніторингу сприйняття реформ у березні 2017 р. було проведено опитування компанією Kantar TNS в Україні. За його результатами більше половини опитаних (55 %) підтримують впровадження децентралізації, лише 15% — не підтримують [4].

У квітні 2017 р. Урядом прийнято розпорядження "Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік" [5]. У середньостроковому плані реформа децентралізації визначена серед ключових пріоритетів у формуванні системи ефективного врядування в державі. Таким чином, прийнято середньострокову маршрутну карту реформи, що дає можливість громадам планувати і бюджети, і свій розвиток не на рік, на перспективу. Середньостроковим планом передбачено 100% об'єднання місцевих рад базового рівня у спроможні територіальні громади до 2020 року.

У розвиток реформи децентралізації у 2017 році Верховною Радою України було прийнято ряд законів, серед них:

— закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо добровільного приєднання територіальних громад". Законом впроваджено порядок добровільного приєднання до вже створеної ОТГ, уточнено вимоги щодо визнання ОТГ спроможною [6];

— закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів". Законом впроваджено механізм для створення ОТГ, до складу якої увійшли територіальні громади сусідніх адміністративних районів та можливість створення ОТГ, центром якої є місто обласного значення, визначено порядок призначення перших місцевих виборів у таких ОТГ [7];

— закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу старости села, селища". Законом удосконалено діяльність інституту староств ОТГ, уточнено правовий статус старости, визначено його повноваження та форми підзвітності і відповідальності перед громадою та місцевою радою [8];

— закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо набуття повноважень сільських, селищних, міських голів", згідно з яким внесено зміни до законів України "Про місцеве самоврядування" та "Про місцеві вибори" щодо набуття повноважень сільського, селищного, міського голови, зокрема, що повноваження новообраного сільського, селищного, міського голови [9];

— закон України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2017 рік" щодо фінансового забезпечення місцевих виборів" який вносить зміни до фінансового забезпечення місцевих виборів [10] та інші.

Велике значення має також і контроль за фінансовим забезпеченням об'єднаних територіальних громад. Ми погоджуємося із ученими, які стверджують, що фінанси об'єднаної територіальної громади охоплюють територію декількох населених пунктів. Тому залучення до процесу управління представників усіх населених пунктів приводить до посилення контролю за повноцінним наповненням бюджету та активізує змагальність окремих адміністративних одиниць у повноцінному наповненні бюджету об'єднаної територіальної громади [11, с. 446]. З іншого боку, у залежності від того, як формується бюджет самоврядної одиниці, яким є контроль за виконанням бюджету, можна говорити наскільки є повноцінною система самоврядування [12, с. 45]. У 2017 р. прийнято відповідні зміни до деяких законодавчих актів, спрямованих на краще наповнення місцевих бюджетів, у т.ч. бюджетів ОТГ. Постановою Кабінету Міністрів України "Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування" передбачено зарахування частини зазначеного акцизного податку до бюджетів місцевого самоврядування. В цій Постанові також передбачено щоденний розподіл частини акцизного податку з пального між бюджетами місцевого самоврядування відповідно до визначеної частки [13]. До прикладу, величину частки зазначеного акцизного податку, яка буде відраховуватися до місцевого бюджету адміністративно-територіальних одиниць Уманського району Черкаської області розглянемо у таблиці 1.

Таблиця 1. Частки для зарахування до бюджетів місцевого самоврядування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального у першому та другому півріччі 2017 року (Уманський район Черкаська область)

№ п/п	Назва місцевого бюджету адміністративно-територіальної одиниці	Частка (округлено до дев'яти знаків після коми)	
		перше півріччя	друге півріччя
1	смт. Бабанка	0,000003229	0,000011847
2	с. Дмитрушки	0,000313037	0,000235967
3	с. Доброводи	0,000040749	0,000003534
4	с. Кочержинці	0,000148764	0,000115157
5	с. Краснопілка	0,000266638	0,000202039
6	с. Ладизинка	0,001172109	0,000860618
7	с. Паланка	0,000066027	0,000066027
8	с. Полянське	0,000565217	0,000779435
9	с. Пугачівка	0,000094321	0,00006738
10	с. Родниківка	0,000074414	0,000044412
11	с. Ропотуха	0,000422518	0,000321078
12	с. Собківка	0,000412906	0,000451841
13	с. Фурманка	0,001043332	0,000742396
14	с. Шарин	0,000340138	0,000250038

Джерело: [13].

Таблиця 2. Нарахування за даними декларацій сум акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю пального за 2016 рік (Уманський район Черкаська область)

№ п/п	Назва бюджету місцевого самоврядування	Нарахування акцизного податку, гривень
1	смт. Бабанка	23 070
2	с. Дмитрушки	2 236 538
3	с. Доброводи	291 137
4	с. Кочержинці	1 062 863
5	с. Краснопілка	1 905 033
6	с. Ладизинка	8 374 303
7	с. Паланка	471 738
8	с. Полянське	4 038 271
9	с. Пугачівка	673 888
10	с. Родниківка	531 662
11	с. Ропотуха	3 018 742
12	с. Собківка	2 950 064
13	с. Фурманка	7 454 236
14	с. Шарин	2 430 167
Всього		35461712

Джерело: визначено авторами із використанням інформації [13].

Суми нарахування за даними декларацій сум акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю пального за 2016 рік, які включені до місцевого бюджету адміністративно-територіальних одиниць Уманського району Черкаської області показані в таблиці 2.

Дані таблиці 2 показують, що у 2016 році 14 бюджетів місцевого самоврядування Уманського району Черкаської області отримали 35,5 млн грн частини акцизного податку від реалізації пального. Найбільші суми частки вказаного податку були нараховані таким сільським радам, як Ладизинська та Фурманська. Більшість сільських територіальних громад Уманського району отримала декілька мільйонів гривень акцизного податку. Ці кошти територіальними громадами

були направлені на благоустрій території населених пунктів, розвиток соціальної інфраструктури тощо. Тому, у цьому сенсі, важливо правильно розпорядитися фінансовими ресурсами.

Крім того, законом України "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату" передбачено зарахування 3 % зазначеної ренти до бюджетів міст республіканського, АР Крим та обласного значення, бюджетів ОТГ за місцезнаходженням (місцем видобутку) відповідних природних ресурсів [14]. Закон вступає в силу з 1 січня 2018 року та спрямований на подальший розвиток адміністративно-територіальних одиниць, на території яких проводиться видобуток вуглеводнів.

ВИСНОВКИ

Отже, законодавче та фінансове забезпечення децентралізації місцевої влади, на нашу думку, нині є достатнім. Головне зараз — це як ОТГ використовують надані державою додаткові можливості для свого розвитку. Об'єднані територіальні громади повинні забезпечити інтереси своїх громадян в усіх сферах життєдіяльності. Тобто зростання добробуту громадян має стати першорядним завданням цих громад.

Література:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р / Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
2. Деякі питання реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 688-р / Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=249350402>
3. Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік: указ Президента України від 07.12.2016 р. № 545/2016 / Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>
4. Децентралізація на власному досвіді: в яких регіонах найбільш позитивно оцінюють реформу? / Сайт Національної ради реформ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://reforms.in.ua/ua/novyna/decentralizaciya-na-vlasnomu-dosvidi-v-yakuh-regionah-naybilsh-pozytyvno-ocinyuyut-reformu>
5. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій ряду на 2017 рік: розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р / Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо добровільного приєднання територіальних громад: закон України від 09.02.2017 № 1851-VIII /

Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1851-19>

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів: закон України від 14.03.2017 р. № 1923-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1923-19>

8. Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу старости села, селища: закон України від 09.02.2017 р. № 1848-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1848-19>

9. Про внесення змін до деяких законів України щодо набуття повноважень сільських, селищних, міських голів: закон України від 09.02.2017 р. № 1850-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1850-19>

10. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2017 рік" (щодо забезпечення фінансування місцевих виборів) / Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61760

11. Нездойминога О.Є. Особливості формування бюджету територіальної громади / О.Є. Нездойминога // Економіка і суспільство. — 2017. — № 11. — С. 443—449.

12. Ткачук А.Ф. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад / Анатолій Ткачук, Ніна Наталенко. — К.: ІКЦ "Легальний статус", 2016. — 76 с.

13. Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 96 / Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/96-2017-p>

14. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату: закон України від 20 грудня 2016 року № 1793-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1793-19>

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Order "On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (Accessed 19 April 2018).

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Order "Some issues of implementation of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine", available at: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=249-350402> (Accessed 19 April 2018).

3. President of Ukraine (2016), Decree "On priority measures for the development of local self-government in Ukraine for 2017", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016> (Accessed 19 April 2018).

4. Website of the National Council for Reforms (2018), "Decentralization on own experience: in which regions are most positively evaluated by the reform?", available at: <http://reforms.in.ua/ua/novyna/decentralizaciya-navlasnomu-dosvidi-v-yakih-regionah-naybilsh-pozytyvno-cinyuyut-reformu> (Accessed 19 April 2018).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Order "On approval of the medium-term plan of the Government's priority actions by 2020 and the priority action plan for 2017", available at: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442> (Accessed 19 April 2018).

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On amending certain legislative acts of Ukraine concerning the voluntary accession of territorial communities", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1851-19> (Accessed 19 April 2018).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On amending certain legislative acts of Ukraine concerning the peculiarities of association of territorial communities located on the territories of the adjacent regions", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1923-19> (Accessed 19 April 2018).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On amendments to some laws of Ukraine on the status of old age of a village, settlement", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1848-19> (Accessed 19 April 2018).

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On amendments to some laws of Ukraine concerning the acquisition of authorities of village, settlement, city mayors", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1850-19> (Accessed 19 April 2018).

10. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), "The draft Law on amendments to the Law of Ukraine "On the State budget of Ukraine for 2017" (regarding provision of financing local elections)", available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61760 (Accessed 19 April 2018).

11. Nezdojmynoha, O.Ye. (2017), "Features of the formation of the budget of the territorial community", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 11, pp. 443—449.

12. Tkachuk, A.F. (2016), *Pro biudzhety i ne til'ky. Spetsial'no dlia ob'iednanykh terytorial'nykh hromad [About the budget and not only. Especially for united territorial communities]*, *Lehal'nyj status*, Kyiv, Ukraine.

13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution "Some issues regarding the inclusion of part of the fuel tax produced in Ukraine and imported into the customs territory of Ukraine to the budgets of local self-government", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/96-2017-p> (Accessed 19 April 2018).

14. Verkhovna Rada of Ukraine (2016), The Law of Ukraine "On amendments to the budget code of Ukraine for the inclusion of rent payment for utilization of subsoil for the extraction of oil, natural gas and gas condensate", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1793-19> (Accessed 19 April 2018).

Стаття надійшла до редакції 21.04.2018 р.